

IQTISODIY BILIM ASOSLARI, TADBIRKORLIK ASOSLARI FANLARIDAN UMUMIY O‘RTA TA’LIM MUASSASALARI PEDAGOG KADRLARINING MALAKA TOIFALARI TEST TIZIMI UCHUN TEST SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur test spetsifikatsiyasining maqsadi pedagog kadrlarning Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilim darajasini aniqlash uchun qo‘llaniladigan test savollari strukturasi va unga qo‘yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

Mazkur hujjatga aprobat siyalar natijasida **qo‘shimchalar, o‘zgartirishlar va tuzatishlar** kiritilishi mumkin.

I. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilimlarni baholashning test sinovi tartibi

Pedagog kadrlarning Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilimlarini baholashning test sinovi tartibi kompyuter orqali onlayn tarzida test savollariga javob berishdan iborat.

II. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan pedagog kadrlarning bilimlarni baholashda test sinovi qamrab olgan fanning mazmun sohalari

Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan pedagog kadrlar bilimlarni baholashda test sinovi topshiriqlari umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘qitiladigan Iqtisodiy bilim asoslari fanining 8-9 sinflari materiallari, Tadbirkorlik asoslari fanining 11 sinf materiallari hamda Davlat ta’lim standartiga mos va turdosh bo‘lgan kitoblar asosida Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlarining quyidagi mazmun sohalarini qamrab oladi:

1. Iqtisodiyotga kirish;
2. Bozor;
3. Oila-uy xo‘jaliklari iqtisodiyoti;
4. Talab va taklif;
5. Raqobat va bozor iqtisodiyoti;
6. Soliq tizimi;
7. Tadbirkorlik va ishlab chiqarish;
8. Davlat va iqtisodiyot;
9. Soliq turlari;
10. Iqtisodiy o‘sish;
11. Inflyatsiya va ishsizlik;
12. Jahon iqtisodiyoti;
13. Tadbirkorlik, uning turlari va shakllari
14. Tadbirkorlikni tashkil etish;
15. Korxona mablag‘lari, xarajatlari va moliyaviy natijalari;
16. Tadbirkorlik muvaffaqiyati asoslari
17. Tadbirkorlikda risk va raqobatdoshlik

Eslatma 1: Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlarining bu mazmun sohalari umumiy holda berilgan bo‘lib, ular Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlarining amaldagi o‘quv dasturi hamda DTS talablaridan kelib chiqib, yanada aniqlashtiriladi va bir nechta mayda mavzularga bo‘linadi hamda kodifikatorda keltiriladi.

III. Pedagogning Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlariga oid kompetensiyalarini baholash

Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilimlarni baholashda pedagoglar test sinovi topshiriqlari yordamida quyidagi aqliy faoliyat turlari baholanadi:

1. Bilish;
2. Tahlil qilish.

III. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovida beriladigan test turlari:

Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlari bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovi topshiriqlari quyidagi **test turlaridan** iborat bo‘lishi mumkin:

Y1 – bitta to‘g‘ri javobga ega muqobil javobli test topshirig‘i

Y2 – moslashtirishni talab qiladigan test topshirig‘i

Y3 – dixotom (“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” shaklidagi) test topshirig‘i

Eslatma 2: Ba’zi test turlari texnik sharoitlar sababli vaqtincha boshqa test bilan almashtirilishi mumkin.

IV. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovi spetsifikatsiyasi (formati)

№	Baholanadigan talablar mazmuni	Mazmun sohasi	Topshiriqlar soni	Testlar turi		Baholana digan aqliy faoliyat turi	Ajrati lgan vaqt (daq)	Mura kkabli k daraja si	Bal l
1	Iqtisodiyotga kirish	I	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	III	2
2	Bozor	II	4	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil	1,5	III	2

						qilish			
3	Oila-uy xo'jaliklari iqtisodiyoti	III	2	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
4	Talab va taklif	IV	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	III	2
5	Raqobat va bozor iqtisodiyoti	V	3	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
6	Soliq tizimi	VI	3	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	I	2
7	Tadbirkorlik va ishlab chiqarish	VII	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	I	2
8	Davlat va iqtisodiyot	VIII	3	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
9	Soliq turlari	XIX	3	1	Y1	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y1	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
10	Iqtisodiy o'sish	X	2	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
11	Inflyatsiya va ishsizlik	XI	2	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
12	Jahon iqtisodiyoti	XII	2	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
13	Tadbirkorlik, uning turlari va shakllari	XIII	2	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
14	Tadbirkorlik ni tashkil	XIV	1	1	Y1	Bilish	1,5	II	2

	etish								
15	Korxona mablag'lari, xarajatlari va moliyaviy natijalari	XV	2	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
16	Tadbirkorlik muvaffaqiyati asoslari	XVI	1	1	Y2	Tahlil qilish	1,5	II	2
17	Tadbirkorlikda risk va raqobatdoshlik	XVII	1	1	Y2	Tahlil qilish	1,5	II	2
	Jami:		40				60 minut		80
					Y1-25 Y2-7 Y3-8	Bilish-23 Tahlil qilish-17		I daraja -10 II daraja – 14 III daraja – 16	

Eslatma 3: test sinovining yuqorida keltirilgan (testlar soni, turi, ajratilgan vaqti, bali, murakkablik darajasi, sertifikat berish bali kabi) ko'rsatkichlariga tajriba-sinov natijalari va ilmiy asosli tahlilidan kelib chiqib, tegishli o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.

V. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlari bo'yicha bilimlarni baholashning qismlari bo'yicha qiyosiy ko'rsatkichlar

Nº	Test sinovi qismlari	Qamra b olingan mazmun sohalari	Topshiriqlar soni	Ajratilgan vaqt	Ajratilgan ball	Murakkablik darajasi	Aqliy faoliyat turi
II	Pedagogning Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlaridan tayyorgarligini baholash	I – XVII	40	60	80	I daraja-10 II daraja-14 III daraja-16	Bilish — 23 Tahlil qilish — 17

VI. Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlari bo'yicha bilimlarni baholashda test sinovida umumta'lim o'qituvchilarining bilim darajasiga qo'yiladigan talablar (ko'nikmalar) ning kodifikatori

Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlari bo'yicha bilimlarni baholashda test sinovida texnologiya o'qituvchilarining tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan talablar (ko'nikmalar) ning kodifikatori Umumiy o'rta ta'limning Davlat ta'lim standartlari talablari va texnologiya fani bo'yicha nashr etilgan o'quv darsliklari mazmuni asosida tuzilgan.

Jadvalning birinchi ustunida Iqtisodiy bilim asoslari, Tadbirkorlik asoslari fanlarining mazmun sohasi kodi, ikkinchi ustunida baholanadigan ko'nikmalar kodi va uchinchi ustunida test sinovida baholanadigan ko'nikmalarga qo'yilgan talablar keltirilgan.

Soha kodi	Baholanadigan mazmun elementi kodi	Test sinovida baholanadigan mazmun elementi
I		IQTISODIYOTGA KIRISH
1.1	1.1.1	Iqtisodiyot bilan tanishuv
	1.1.2	Cheklanganlik muammosi
	1.1.3	Tanlov va uning muqobil qiymati.
	1.1.4	Ishlab chiqarish va uning omillari.
	1.1.5	Mehnat taqsimoti va ixtisoslashuv
	1.1.6	Iqtisodiy tizimlar
II		BOZOR
2.1	2.1.1	Ayirboshlash va pul
	2.1.2	Bozor va uning turlari.
	2.1.3	Bozorlar va narxlar
	2.1.4	Bozor qatnashchilari
III		OILA-UY XO'JALIKLARI IQTISODIYOTI
3.1	3.1.1	Iste'molchilarning daromadlari va xarajat turlari
	3.1.2	Mulk va xususiylashtirish
	3.1.3	Daromad va boylik
	3.1.4	Jamg'arish va sug'urta.
	3.1.5	Iqtisodiy qaror qabul qilish.
	3.1.6	Iste'molchilarning huquqlari va majburiyatlari.
IV		TALAB VA TAKLIF
4.1	4.1.1	Talab va talab qonuni
	4.1.2	Talabga ta'sir etuvchi boshqa omillar

	4.1.3	Taklif va taklif qonuni.
	4.1.4	Taklifga ta'sir etuvchi boshqa omillar
	4.1.5	Tovarning bozor narxi
	4.1.6	Talab va taklif o'zgarishining bozor narxiga ta'siri
V		RAQOBAT VA BOZOR IQTISODIYOTI
5.1	5.1.1	Raqobat
	5.1.2	Monopoliya va monopollashgan bozorlar
	5.1.3	Bozor iqtisodiyoti
	5.1.4	O'zbekiston bozor iqtisodiyoti sari.
VI		SOLIQ TIZIMI
6.1	6.1.1	Soliqlar va ularning turlari
	6.1.2	Soliqqa tortish asoslari
	6.1.3	Soliq to'lovchilarning huquqlari va majburiyatlari
VII		TADBIRKORLIK VA ISHLAB CHIQARISH
7.1	7.1.1	Tadbirkorlik
	7.1.2	Firma va uning turlari
	7.1.3	Aksiyadorlar jamiyati
	7.1.4	Firma mablag'lari va xarajatlari.
	7.1.5	Firma tashkil qilish
	7.1.6	Yalpi daromad, foyda va zarar
	7.1.7	Iqtisodiy faoliyat tahlili
	7.1.8	Firmani boshqarish — menejment
	7.1.9	Marketing
	7.1.10	Ishlab chiqarish va ekologiya
VIII		DAVLAT VA IQTISODIYOT
	8.1.1	Davlatning iqtisodiy vazifalari
	8.1.2	Davlat byudjeti
	8.1.3	Bank tizimi
	8.1.4	Davlatning iqtisodiyotdagi roli
IX		SOLIQ TURLARI
	9.1.1	Daromad solig'i
	9.1.2	Mol-mulk solig'i
	9.1.3	Yer solig'i.
	9.1.4	Aksiz va qo'shilgan qiymat solig'i
X		IQTISODIY O'SISH
10.1	10.1.1	Asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar
	10.1.2	Iqtisodiy o'sish va rivojlanish

	10.1.3	O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy salohiyati
XI		INFLATSIYA VA ISHSIZLIK
11.1	11.1.1	Inflyatsiya va uning turlari
	11.1.2	Inflyatsiya oqibatlari
	11.1.3	Ishchi kuchi bozori va ishsizlik .
	11.1.4	Ijtimoiy himoya vositalari
XII		JAHON IQTISODIYOTI
12.1	12.1.1	Xalqaro savdo
	12.1.2	Xalqaro iqtisodiy munosabatlar
	12.1.3	Valyuta kursi
	12.1.4	Jahon iqtisodiyoti muammolari
	12.1.5	Jahon moliyaviy iqtisodiy inqirozi
XIII		TADBIRKORLIK, UNING TURLARI VA SHAKLLARI
13.1	13.1.1	Tadbirkorlikning mazmuni va ahamiyati
	13.1.2	Tadbirkorlik turlari va shakllari
	13.1.3	Yakka tartibdagi tadbirkorlik
	13.1.4	Oilaviy tadbirkorlik
	13.1.5	Mikrofirma va kichik korxona
	13.1.6	Xususiy korxona
	13.1.7	Mas'uliyati cheklangan jamiyat
	13.1.8	Aksiyadorlik jamiyati
	13.1.9	Qishloq joylarda tadbirkorlik
	13.1.10	Yoshlar tadbirkorligi.
XIV		TADBIRKORLIKNI TASHKIL ETISH
14.1	14.1.1	Biznes-reja ishlab chiqish
	14.1.2	Biznes loyiha va startaplar
	14.1.3	Korxona ta'sis hujjatlari
	14.1.4	Tadbirkorlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish.
	14.1.5	Tadbirkorlik mas'uliyati
XV		KORXONA MABLAG'LARI, XARAJATLARI VA MOLIYAVIY NATIJALARI
15.1	15.1.1	Korxona mablag'lari va ulardan foydalanish samaradorligi .
	15.1.2	Bank kreditlari
	15.1.3	Korxona xarajatlari
	15.1.4	Mahsulot tannarxi
	15.1.5	Korxonaning moliyaviy natijalari
	15.1.6	Tadbirkorlikni soliqqa tortish

XVI		TADBIRKORLIK MUVAFFAQIYATI ASOSLARI
16.1	16.1.1	Tadbirkorlikda marketing
	16.1.2	Tovarlarni sotish va reklama
	16.1.3	Korxonani boshqarish
	16.1.4	Mahsulotni eksportga chiqarish
	16.1.5	Investitsiya faoliyati
	16.1.6	Innovatsion faoliyat
XVII		TADBIRKORLIKDA RISK VA RAQOBATDOSHLIK
17.1	17.1.1	Tadbirkorlik risklarini baholash
	17.1.2	Korxonada mehnat resurslari
	17.1.3	Raqobatdoshlikni ta'minlash

VI. Namuna

Y1, № Manba – U. G‘afurov, Q. Sharipov “Tadbirkorlik asoslari” umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 11-sinfi uchun darslik. Toshkent

“O‘zbekiston” 2018y 67-bet. 2 **Qiyinlik darajasi** -2;

Manba: Soha kodi: 14.1; baholanadigan mazmun element kodi: 14.1.4

Tadbirkorlik faoliyatini qaysi organ tomonidan ro‘yxatga olinadi?

Davlat xizmatlari agentligi tomonidan amalga oshiriladi.

Soliq qo‘mitasi tomonidan amalga oshiriladi.

Tuman hokimliklari tomonidan amalga oshiriladi.

Kadastr xizmatlari tomonidan amalga oshiriladi.

Y2, №35 Manba – E. Sariqov, B. Xaydarov “Iqtisodiy bilim asoslari” umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik. T. “Huquq va jamiyat” nashriyoti. 2019 y. 42-bet.

Qiyinlik darajasi -3;

1) Tovar turlariga ko‘ra:	a) iste’mol tovarlari
2) Raqobat kurashiga ko‘ra:	b) resurslar
3) Qonuniyligiga ko‘ra:	c) erkin
4) Geografik joylashishiga ko‘ra:	d) oligopoliya.
	e) legal
	f) mahalliy
	g) mehnat
	h) jahon

Manba: Soha kodi: 2.1; baholanadigan mazmun element kodi: 2.1.2

Bozor turlarini to‘g‘ri tasniflang?

1) Tovar turlariga ko‘ra:

2) Raqobat kurashiga ko‘ra:

3) Qonuniyligiga ko‘ra:

4) Geografik joylashishiga ko‘ra:

a) iste’mol tovarlari

b) resurslar

c) erkin

d) oligopoliya.

e) legal

f) mahalliy

	g) mehnat h) jahon
1-a, b, g, 2-c, d, 3-e, 4-f, h	
1-a, f, 2-c, e, 3-b, g 4-d, h	
1-c, f, 2-a, e, 3-d, g 4-g, h	
1-c, e, 2-a, f, 3-b, g 4-d, h	

Y3, № 3 Manba – E. Sariqov, B. Xaydarov “Iqtisodiy bilim asoslari” umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 9-sinfi uchun darslik. Toshkent

“Huquq va jamiyat” nashriyoti 2019 y 16-bet. 2 **Qiyinlik darajasi** -2;

Manba: Soha kodi: 13.1; baholanadigan mazmun element kodi: 13.1.8

Hissadorlik jamiyatlarida daromad olinishi yoki olinmasligidan qatʼiy nazar imtiyozli aksiya sohiblariga dividend toʻlab beriladi. Ushbu fikr toʻgʻrimi?
Toʻgʻri
Notoʻgʻri